

ÅRSRAPPORT ARBEIDET PÅ SELVHJELP 2000

Oslo - Kristiansand - Ålesund - Trondheim - Tromsø

INNHOOLD :

I Selvhjelp Oslo - Kristiansand - Ålesund - Trondheim

- Selvhjelp - en språkmektig gruppe
- Nasjonaliteter som har henvendt seg i 2000
- Prioriterte områder
- Finansiering
- Samarbeid / kontakt med andre organisasjoner / instanser
- Videre fremdrift

II Statistikker

III Kommentarer til statistikker

IV En vanlig dag på Selvhjelp

V Ungdom i Krise

Selvhjelp Oslo - Kristiansand - Ålesund og Trondheim

Totalt antall henvendelser : 4 858

Antall nasjonaliteter : 82

En språkmektig Gruppe

Her følger en oversikt over våre språkmektige medarbeidere i 2000 (ikke alle medarbeidere som her er nevnt har jobbet i samme tidsperiode):

Oslo:

Victorio: spansk og norsk

Ruben: spansk, italiensk, engelsk og norsk

Jon Ole: norsk og engelsk, litt bosnisk

Gerd: norsk, engelsk, tysk, fransk, spansk, noe portugisisk og italiensk

Belinda: spansk, engelsk, fransk og norsk

Asle: norsk og engelsk

Monica: norsk og engelsk

Kristiansand

Lidia: spansk, engelsk og norsk

Arsemsa: engelsk, tegrinja, norsk

Osman albansk, serbokroatisk, norsk

Ålesund

Iwona: polsk, russisk og norsk

Liliana: spansk, engelsk og norsk

Trondheim

Miroslawa: polsk, engelsk og norsk

Languida: swahili, engelsk, fransk og norsk

Mohammed: somalisk, arabisk, engelsk, litt urdu og norsk

Tromsø

Tizita: ameharisk, engelsk, norsk og litt tegrinja

Mai Oanh: vietnamesisk, engelsk, norsk og litt fransk

Paulina: bulgarsk, russisk, engelsk og norsk

Nasjonaliteter som har henvendt seg i 2000

AFGHANISTAN

ALBANIA

ALGERI

ARGENTINA

BANGLADESH

BOSNIA

BRASIL

BULGARIA

BURUNDI

CANADA

CHILE

COLOMBIA

CUBA

DEN DOMINIKANSKE REPUBLIKK

EGYPT

EL SALVADOR

ENGLAND

ERITREA

ETIOPIA

FILIPPINENE

FINLAND

FRANKRIKE

GABON

GAMBIA

GEORGIA

GHANA

GUYANA

INDIA

IRAK

IRAN

ISRAEL

ITALIA

JAMAICA

JAPAN

JUGOSLAVIA

KAMBODSJA

KAMERUN

KENYA

KINA

KONGO

KOSOVO-ALBANIA

KROATIA

LIBANON
LIBYA
LITAUEN
MAKEDONIA
MAROKKO
MEXICO
MOLDOVA
NEDERLAND
NORGE
PAKISTAN
PALESTINA
PERU
POLEN
PORTUGAL
ROMA (SIGNØYERE)
ROMANIA
RUSSLAND
RWANDA
SIERRA LEONE
SOMALIA
SPANIA
SRI LANKA
STATSLØSE
SUDAN
SVERIGE
SYRIA
TANZANIA
TCHAD
THAILAND
TRINIDAD
TYRKIA
TYSKLAND
UGANDA
UKRAINA
URUGUAY
USA
VENEZUELA
VIETNAM
ZAIRE
ZIMBABWE

Selvhjelp - prioriterte områder.

Målgrupper:

Målsetting med tiltaket:

Hovedmålet ved vårt arbeid er hjelp til selvhjulpenhet. Arbeidsmetoden er å være tilgjengelig, og holde et åpent kontor hvor de som har behov for det kan henvende seg, uten timeavtale, og få råd og veiledning når problemene dukker opp. Gjennom grundig informasjon, råd og veiledning, finner de hjelpesøkende

selv løsninger på praktiske problemer, når problemene dukker opp. Bare slik oppnås selvhjulpenhet og reell integrering i det nye samfunnet, et mål som også er prioritert i den offentlige debatten.

Prioriterte områder :

Ivaretagelse av asylsøkernes, flyktingers og innvandreres rettigheter.

Særlig fokus på situasjonen for kvinner og barn.

Supplering til det offentlige tjenestetilbudet.

Rådgiving og konkret bistand i enkeltsaker.

Aktivisering av langtidsledige innvandrere og flyktinger.

Særlig satsing på ungdom

Ivaretagelse av asylsøkernes, flyktingers og innvandreres rettigheter:

Særlig fokus på situasjonen for kvinner og barn:

På den andre siden, ble Selvhjelp i stor grad benyttet som kunnskapsbank av både offentlige instanser, advokater og andre frivillige organisasjoner. Kommunale kontorer, f.eks. sosialkontorer, barnevern, krisesentra, m.m. kontaktet oss også for informasjon og råd i enkeltsaker, på områder hvor vi har opparbeidet spisskompetanse.

Rådgiving og konkret bistand i enkeltsaker:

Arbeidet har strukket seg over de fleste områder : Arbeid og bolig, skole og videreutdanning, sosial- og trygdeetat, fremmedlovgivning m.m..

Aktivisering av langtidsledige innvandrere og flyktinger:

Særlig satsing på ungdom:

Vårt arbeid blant ungdom ble raskt kjent blant den ungdom det gjelder, og i 2000 opplevde vi en tredobling av antall henvendelser (639) sammenlignet med 1999 (206). Storparten av ungdommen henvendte seg til vårt Oslo-kontor, men i stadig økende grad oppsøker de også våre kontorer på landsbasis. Det viser seg at ungdommen har et stort behov for informasjon, råd og praktisk hjelp på en rekke områder, men hovedsakelig kommer de til oss med problemer relatert til problemstillingen arrangerte ekteskap under større eller mindre grad av tvang. Cirka 65 av alle henvendelsene fra ungdom i 2000 var relatert til arrangerte ekteskap under større eller mindre grad av tvang, og halvparten av de igjen var krisesituasjoner, hvor den enkelte trengte krisehjelp til å bryte ut av tvangssituasjoner i forbindelse med ekteskap/omskjæring

Regjeringens Handlingsplan mot tvangsekteskap viser seg fremdeles å være svært lite kjent i det offentlige hjelpeapparatet, dvs barnevern, skoler, sosialkontorer, politi/lensmenn, osv. I tillegg er det ennå ikke utgitt retningslinjer til de offentlige instanser som kommer i berøring med problematikken. Selvhjelp har derfor brukt betydelige ressurser i 2000 på å informere, råde og veilede de offentlige instanser i hver enkelt sak som gikk på arrangerte ekteskap under større eller mindre grad av tvang. Vi har også arrangert seminarer om temaet i Trondheim og Kristiansand, og har innledet

om problematikken på en rekke møter og seminarer på landsbasis. Våren 2000 utga vi Kriseguiden mot tvangsekteskap som ble en suksess blant de unge.

Bemanning:

Omfanget av den frivillige aktiviteten:

Finansiering :

Selvhjelp for innvandrere og flyktninger er etter hvert blitt en landsdekkende organisasjon med kontorer i Oslo, Kristiansand, Ålesund, Trondheim og Tromsø.

Med spesiell fokus på at SEIF er en landsdekkende organisasjon med videre planer om opprettelse av et avdelingskontor i Nord-Norge, at organisasjonen vil videreføre arbeidet fra 1999, blant annet arbeidet mot tvangsekteskap, bevilget Kommunal- og Regionaldepartementet kroner 1.250.000,- til driftsstøtte i 2000.

Oslo Kommune bevilget kr. 200.000,- til drift av vårt Oslo-kontor. Likeledes bevilget Kristiansand Kommune kr.109.000,- til vårt kontor der, mens Vest-Agder bevilget kroner 30.000,- til vårt arbeid blant ungdom. Trondheim kommune bevilget 150.000,- til vårt kontor der, i tillegg til kroner 20.000,- til vårt arbeid med ungdom i kommunen.

Som støtte til prosjektet "Mellom Barken og Veden" mottok vi kroner 200.000 fra UDI, kroner 222.640,- fra Barne- og Familiedepartementet og kroner 22.640,- fra Kirke- og Undervisningsdepartementet

I tillegg mottok vi kr.164.653,- fra A-etaten, fordelt på de kommunene hvor vi har kontorer. Dette tilskuddet gikk uavkortet til langtidsledige innvandrere og flyktninger på opplæring og tiltaksplass i vår organisasjon.

Samarbeid med andre organisasjoner og instanser :

I vår satsning på ungdom, har vi samarbeidet med en lang rekke ungdomsskoler, videregående skoler, barnevern- og sosialkontorer, helsestasjoner, krisesentre, politi, m.m.

For øvrig kan vi nevne at vi har benyttet oss av muligheten til å henvise hjelpesøkende til Senter Mot Etnisk Diskriminering. (SMED)

Spesiell innsats i 2000:

Selvhjelp for innvandrere og flyktninger har også merket oppgangen av antall asylsøker de 2 siste årene, ved en økning av henvendelser fra asylsøkere til våre kontorer, da spesielt til vårt Oslo-kontor. Da mange av de allerede hadde oppsøkt andre frivillige organisasjoner og instanser uten å få den nødvendige bistanden, hadde vi liten mulighet til å henvise dem videre. Vi så oss derfor nødt til å bruke vesentlige ressurser på ofte tunge og tidkrevende asylsaker.

I forbindelse med Barne- og familiedepartementets videreføring av arbeidet med Handlingsplanen mot tvangsekteskap, deltok Selvhjelp i flere møter med innspill og grasroterfaring med problemstillingen. Vi mottok også et betydelig antall henvendelser fra studenter med forespørsel om bakgrunnsmateriale,

særskilt på området arrangerte ekteskap under større eller mindre grad av tvang.

På området arrangerte ekteskap under større eller mindre grad av tvang og på området omskjæring, ble Selvhjelp i 2000 i utstrakt grad kontaktet av presse og fjernsyn for bakgrunnsmateriale, direkte deltagelse i programmer og for å få kontakt med den ungdom det gjelder. Som et eksempel kan vi nevne at problemstilling omskjæring ble satt i fokus ved at Selvhjelp formidlet kontakt mellom media og Kadra og Sayneb.

Plan for tiltak og aktiviteter i 2001

Selvhjelp vil fortsette sitt arbeid med bistand i enkeltsaker på alle de nevnte områder. Vi vil bruke ressurser på å opprettholde vår innvandrerkvinnepolitiske profil, slik at Selvhjelp fortsatt kan være det stedet kvinnene kan henvende seg til i tillit.

Vi vil bruke ressurser på videreføre kunnskap på de mer kompliserte områdene til alle våre avdelingskontorer og særskilt til vår nyetablering i Tromsø.

Vi vil legge vekt på en videre god kontakt med de offentlige instanser hvor våre brukergrupper henvender seg, for å utveksle erfaringer og tilse at våre brukere oppnår de beste løsninger i sin kontakt med det offentlige hjelpeapparatet.

Samtidig vil vi fortsette å legge avgjørende vekt på vår uavhengige stilling som frivillig organisasjon. Vi må fortsette vårt arbeid som voktere av rettferdighet og likeverd ovenfor våre brukergrupper. Vi må ikke falle for fristelsen til å ta på oss rollen som utredere for det offentlige.

Når det gjelder kvinner, har vi opparbeidet spisskompetanse med henhold til § 37, 6.ledd i utlendingsforskriftene, (mishandlede kvinner eller barn) og blir her fortsatt kontaktet av kvinner, advokater, krisesenter, m.m fra hele landet. Dette arbeidet vil vi fortsette i 2001.

Som en av landets største organisasjoner på området, vil Selvhjelp også bidra i den offentlige debatten og det politiske og opinionsdannende arbeidet, når det gjelder våre nye borgere. I dette spørsmålet, har det opp gjennom årene vært tale om en balansegang med henhold til bruk av ressurser. Vi vil fortsatt bruke størsteparten av vår kapasitet på hjelp til selvhjulpenhet i enkeltsaker. Dette fordi det er her behovet er størst og tilbudet minst.

Sist men ikke minst, vil vi i 2001 fortsette vår satsing med ungdom oppvokst i Norge, fra familier med innvandrer/flyktningbakgrunn.

Vi vil fortsette vårt arbeid i prosjektet "Mellom Barken og Veden", som konkret går ut på å bistå ungdom til å unngå arrangerte ekteskap under større eller mindre grad av tvang og omskjæring.

Erfaringene viser at ungdomsgenerasjonen ikke bare henvender seg til Selvhjelp angående ekteskap, men har et stort behov for informasjon, råd og hjelp en rekke områder. Selvhjelp vil derfor utvide sin aktivitet blant ungdomsgenerasjonen, for å imøtekomme de særskilte behovene i denne gruppen.

I denne forbindelse vil vi fortsette vårt informasjonsarbeid rettet mot de instanser som er i kontakt med ungdomsgenerasjonen, for slik å påse at de unge blir hørt og tatt på alvor, og får den hjelpen de har rettmessig krav på. I 2001 kommer andre opplag av Kriseguiden mot tvangsekteskap, for å imøtekomme etterspørselen fra de unge, skoler, offentlige kontorer, m.m.

Selvhjelp har også utarbeidet et informasjonshefte mot kjønnslemlestelse, som blir distribuert våren 2001.

II Statistikker

SELVHJELP OSLO 2000

Totalt antall henvendelser : 2 282

Antall nasjonaliteter : 68

Status :

Innvandrere / flyktninger:	45%
Asylsøkere:	27%
Andre (studenter / turister / au pair, o.s.v.)	7%
2. generasjon ungdom:	21%

Derav var :

Kvinner:	28%
Familier:	6%
Menn:	45%
Barn/Ungdom:	21%

Saksområder :

Skjemaer / søknader, brev, timebestilling:	8%
Purring / utf.info eller dok :	2%
Klage på vedtak / meglings:	3%
Økonomiske problemer:	4%
Bolig / arbeid:	8%
Generell informasjon :	6%
Familieproblemer:	2%
Annet (Lege, skole, barnevern etc.):	12%
Opholdstillatelse etter samlivsbrudd § 37.6 ledd:	3%
Familiiegjenforening :	8%
Annet vedrørende fremmedmyndighetene (opholdstillatelse, asylsøknader, pass, visum, statsborgerskap) :	20%
Arrangerte ekteskap under tvang:	17%
Innvandrerpolitisk arbeid :(Saker av prinsipiell karakter, kontakt med org., off. instanser, politikere, presse, mobilisering) :	7%
Henvendelser angående diskriminering:	10%

NASJONALITETER SOM OPPSØKTE SELVHJELP OSLO 2000

ALGERI

AFGHANISTAN
ARGENTINA
BANGLADESH
BOSNIA
BRASIL
CHILE
COLOMBIA
CUBA
DEN DOMIKANSKE REPUBLIKK
EGYPT
ENGLAND
ERITREA
ETIOPIA
FINLAND
FILIPPINENE
FRANKRIKE
GAMBIA
GHANA
GEORGIA
GUYANA
INDIA
IRAK
ITALIA
IRAN
ISRAEL
JAMAICA
JUGOSLAVIA
KAMERUN
KENYA
KOSOVO-ALBANIA
KROATIA
LIBANON
LIBYA
LITAUEN
MAKEDONIA
MAROKKO
MEXICO
MOLDOVA
NORGE
PAKISTAN
PALESTINA
PERU
POLEN
PORTUGAL
ROMA (SIGNØYERE)
ROMANIA
RUSSLAND
SIERRA LEONE
SOMALIA

SPANIA
SUDAN
SVERIGE
SYRIA
TANZANIA
TCHAD
THAILAND
TYRKIA
TYSKLAND
UGANDA
UKRAINA
URUGUAY
USA
VENEZUELA
VIETNAM
ZIMBABWE
STATSLØSE

SELVHJELP KRISTIANSAND 2000

Totalt antall henvendelser: 969

Antall nasjonaliteter: 39

Status :

Innvandrere / flyktninger:	78%
Asylsøkere:	13%
Andre (studenter / turister / au pair, o.s.v.)	1%
2. generasjon ungdom:	8%

Derav var :

Kvinner:	48%
Familier:	5%
Menn:	39%
Barn/Ungdom:	8%

Saksområder :

Offentlige kontorer:	26 %
Økonomiske problemer:	12 %
Bolig / arbeid:	13 %
Generell informasjon :	6%
Familieproblemer:	4%
Annet (Lege, skole, barnevern etc.):	7%
Oppholdstillatelse etter samlivsbrudd § 37.6 ledd:	2%
Familiegjenforening :	11 %
Annet vedrørende fremmedmyndighetene (oppholdstillatelse, asylsøknader, pass, visum,	17

statsborgerskap) :	%
Arrangerte ekteskap under tvang:	2%
Innvandrerpolitisk arbeid :(Saker av prinsipiell karakter, kontakt med org., off. instanser, politikere, presse, mobilisering) :	1%
Henvendelser angående diskriminering:	6

NASJONALITETER SOM OPPSØKTE SELVHJELP AVD. KRISTIANSAND 2000

ARGENTINA
 AFGHANISTAN
 BOSNIA
 BURUNDI
 CANADA
 CHILE
 COLOMBIA
 EGYPT
 ERITREA
 ETIOPIA
 FINLAND
 GHANA
 INDIA
 IRAN
 KAMBODSJA
 KENYA
 KOSOVO-ALBANIA
 KROATIA
 LIBANON
 MAROKKO
 NEDERLAND
 NORGE
 PAKISTAN
 PALESTINA
 PORTUGAL
 POLEN
 RUSSLAND
 ROMANIA
 SOMALIA
 SPANIA
 SUDAN
 SYRIA
 TCHAD
 THAILAND
 TYRKIA
 URUGUAY
 VENEZUELA
 VIETNAM
 STATSLØSE

SELVHJELP ÅLESUND 2000

Totalt antall henvendelser: 328

Antall nasjonaliteter: 25

Status :

Innvandrere / flyktninger: 74%

Andre: 7%

2. generasjon ungdom: 19%

Derav var :

Kvinner: 51%

Familier: 2%

Menn: 47%

Saksområder :

Offentlige kontorer: 9%

Skjemaer, brev, oversettelse: 16%

Bolig / arbeid: 14%

Annet (Lege, skole, barnevern etc.): 19%

Oppholdstillatelse, statsborgerskap, visum, familiegjennforening: 35%

Henvisning til rette instans: 7%

Nasjonaliteter som oppsøkte Selvhjelp, avd. Ålesund 2000:

AFGHANISTAN

ALBANIA

BOSNIA

CHILE

ERITREA

FILIPPINENE

IRAK

MEXICO

NORGE

PERU

POLEN

ROMANIA

RUSSLAND

SOMALIA

SPANIA

SRI LANKA

SUDAN

SYRIA

TANZANIA

THAILAND

TYRKIA

TYSKLAND

UKRAINA

VENEZUELA

VIETNAM

SELVHJELP TRONDHEIM 2000

Totalt antall henvendelser: 1.182

Antall nasjonaliteter: 31

Status :

Innvandrere / flyktninger:	63 %
Asylsøkere:	21%
Andre (studenter / turister / au pair, o.s.v.)	13%
2. generasjon ungdom:	3%

Derav var :

Kvinner:	43%
Familier:	1%
Menn:	53%
Barn/Ungdom:	3%

Saksområder:

Offentlige kontorer:	19%
Skjemaer/Søknader:	12%
Bolig/arbeid:	18%
Annet(lege, skole, fam.probl., barnevern:	12%
Oppholdstillatelse:	2%
Statsborgerskap, visum/pass:	7%
Familiegjenforening:	30%
Henvendelser ang diskriminering:	8 personer

NASJONALITETER SOM OPPSØKTE SELVHJELP AVD. TRONDHEIM 2000

AFGHANISTAN

BOSNIA

CHILE

DEN DOMINIKANSKE REPUBLIKK

EGYPT

EL SALVADOR

ERITREA

ETIOPIA

GABON

GAMBIA

IRAN

JAPAN

KENYA

KINA

KONGO

KOSOVO

LIBANON

MAROKKO

NEDERLAND

NORGE

PALESTINA

RUSSLAND

SIERRA LONE

SOMALIA

SRI LANKA
SYRIA
TANZANIA
TRINIDAD
TYRKIA
UKRAINA
VIETNAM

SELVHJELP TROMSØ 2000

Totalt antall henvendelser: 97

Antall nasjonaliteter: 14

Status :

Innvandrere / flyktninger:	57 %
Asylsøkere:	27%
Andre (studenter / turister / au pair, o.s.v.)	13%
2. generasjon ungdom:	3%

Derav var :

Kvinner:	66%
Familier:	1%
Menn:	30%
Barn/Ungdom:	3%

Saksområder:

Purring, info/klage på vedtak:	7%
Skjemaer/Søknader:	4%
Bolig/arbeid:	44%
Annet(lege, skole, fam.probl., barnevern:	15%
Oppholdstillatelse etter samlivsbrudd(§ 37,6 ledd):	1%
Statsborgerskap, asyl, visum/pass:	10%
Familiegjenforening:	8%
Generell informasjon:	6%
Arrangerte ekteskap under tvang:	3%
Innvandrerpolitisk arbeid :Kontakt med org. offentlige instanser, politikere, presse, foredrag, etc.)	2 %
Henvendelser ang diskriminering:	1 person

NASJONALITETER SOM OPPSØKTE SELVHJELP AVD. TROMSØ 2000

BULGARIA
ETIOPIA
IRAK
IRAN
NORGE
PALESTINA
POLEN
RWANDA

SOMALIA
SRI LANKA
SUDAN
UGANDA
ZAIRE
STATSLØS

III Kommentarer til statistikkene

Ad. antall henvendelser

Ved vårt Oslo-kontor, mottar vi de større, tyngre sakene som krever spisskompetanse, spesielt innenfor kvinnepolitisk arbeid, utlendingsloven, problemstillinger knyttet til arrangerte ekteskap under større eller mindre grad av tvang og omskjæring. I de mer kompliserte sakene, kan problemløsninger ta flere måneder, og opptil et par år, i samarbeid med advokater, andre frivillige organisasjoner, osv. En vesentlig del av de 2 282 henvendelsene til Oslo-kontoret i 2000, dreide seg om tunge, tidkrevende saker. Vi har hatt en betydelig økning i antall henvendelser ved vårt Oslo-kontor sammenlignet med fjoråret. Dette skyldes i hovedsak en økning av henvendelser i utlendingssaker, særskilt asylsaker, og en betydelig økning av henvendelser fra ungdom.

Vårt avdelingskontor i Kristiansand mottok i 2000, 969 henvendelser fra 39 nasjonaliteter. Manglende ressurser har medført at avdelingsleder i Kristiansand tidvis har jobbet alene på kontoret, og har ikke maktet å opprettholde samme aktivitet som i 1999. Bemanningen ble styrket høsten 2000, da vårt kontor i Kristiansand også opplevde en økende pågang fra ungdom. Den store spredningen når det gjelder nasjonaliteter viser klart at også vårt Kristiansand-kontor har opparbeidet seg stor tillit i de fleste innvandrere/flyktningmiljøer i distriktet.

Vårt avdelingskontor i Ålesund er nå et veletablert kontor med kontakt og tillit i de fleste innvandrere- og flyktningmiljøer i distriktet. I 2000 mottok kontoret 328 henvendelser fra hele 25 nasjonaliteter. Dette representerer en økning på hele 24% fra året før - og dette til tross for kommunens satsing og prioritering av et eget "hjelpeskonto" for innvandrere og flyktninger i kommunen..

Vår avdeling i Trondheim har i løpet en 3-års periode klart dokumentert behovet for vårt tilbud i Sør Trøndelag. I løpet av 2000, mottok vi der 1 182 henvendelser fra 31 nasjonaliteter. Dette dokumenterer også at kontoret har opparbeidet kontakt og tillit i de fleste innvandrere/flyktningmiljøene i distriktet. Det kan også nevnes at Trondheim-kontoret opplevde en betydelig økning av antall henvendelser fra ungdomsgenerasjonen, spesielt på slutten av 2000.

I oktober 2000, opprettet vi nytt avdelingskontor i Tromsø, for å imøtekomme behovet for vår bistand i Nord-Norge. Kontoret er fremdeles under oppbygging med opplæring av medarbeiderne, men mottok allerede i en 2-3 måneders periode hele 97 henvendelser fra 14 nasjonaliteter. Dette dokumenterer nok en gang at Selvhjelp er en organisasjon hvor de aller fleste innvandrere/flyktningmiljøene i Norge kan henvende seg i tillit for hjelp til selvhjulpenhet.

Hvem har behov for vårt tilbud?

Ved vårt Oslo- kontor var de fleste som henvendte seg fra denne ovennevnte gruppen (66%). Ser vi på Kristiansand, var 86% innvandrere/flyktninger. I Ålesund ser vi også en klar overvekt av henvendelser fra denne gruppen, (93%). I Trondheim viser statistikken det samme, med 66% innvandrere og flyktninger bosatt i Trondheim og omliggende kommuner. Fra Tromsø foreligger det ennå kun et lite tallmateriale, men de samme tendensene viser seg der med 60%.

Som før nevnt, har vi i 2000 også mottatt en vesentlig økning i antall henvendelser fra asylsøkere. I Oslo kom 27% av alle henvendelser fra denne gruppen, i Kristiansand 13 %, i Trondheim 21 % og tendensene for Tromsø viser det samme, med 27% henvendelser fra asylsøkere.

Selvhjelp - et tilbud for kvinner

De følgende kommentarer dreier seg om våre arbeidsområder generelt, i Oslo, Kristiansand, Ålesund, Trondheim og Tromsø.

Ad. offentlige kontorer:

Vi har de siste årene erfart at innvandrere og flyktninger opplever det offentlige hjelpeapparatet som lite tilgjengelig. På den ene siden, er det lang ventetid for å få timeavtale, og på den andre siden øker kravene til skriftlige henvendelser og dokumentasjon. For det tredje, er det ofte lang saksbehandlingstid, og den hjelpesøkende føler at han eller hun ikke når fram. Selvhjelp fungerer her ofte som et mellomledd, både med å være behjelpelig ved utfylling av skjemaer og senere ved oppfølging av saken. Mye av våre ressurser går med for å dekke behovet på dette området. I Oslo gjaldt 13% av alle henvendelsene kontakt med offentlige kontorer, i Kristiansand dreier det seg om 26%, i Ålesund var tallet 9%, i Trondheim viser statistikkene 19% og i Tromsø gjaldt 11% offentlige kontorer.

I tillegg til å bistå hver enkelt hjelpesøkende i hans eller hennes kontakt med det offentlige, fungerer vi også som et nødvendig supplement for de forskjellige offentlige instanser, som også henviser innvandrere og flyktninger til Selvhjelp-kontorene.

Ad. bolig/arbeid:

Når det gjelder bolig, viser det seg at det åpne boligmarked i økende grad er utilgjengelig for innvandrere og flyktninger. Huseiere ønsker oftest ikke utenlandske leietakere. I tillegg aksepterer de ikke den skriftlige garantien på depositum som sosialkontorene utsteder. Vi fungerer her ofte som et mellomledd mellom huseier og leietaker, og bistår ved underskrivelse av kontrakter m.v. Leiemarkedet i de fleste store byer er vanskelig for vår brukergruppe.

Når det gjelder arbeid, dreier det seg både om hjelp til å finne arbeid og å bistå i arbeidstvister/mobbing på arbeidsplassen, usaklig oppsigelse eller ubetalt lønn.

Ad. veiledning - på vidt forskjellige områder:

Ad. fremmedmyndighetene:

Vi bistår ofte med utfylling av skjemaer og innhenting av dokumentasjon når det gjelder søknader om oppholdstillatelse eller fornyelse av denne. Er saken mer komplisert, henviser vi til god advokat, og samarbeider videre med denne. I 2000 har vi opplevd en betydelig økning av henvendelser på området søknader om asyl. Det dreier seg her om tunge, kompliserte saker, henvist til oss av advokater, andre frivillige organisasjoner, osv, hvor søkeren allerede har fått endelig avslag på sin søknad, men frykter for sitt liv ved retur til hjemlandet. Vårt arbeid her har ofte vært å bistå med omgjøringsbegjæringer, basert på innhentet tilleggsinformasjon og eventuelle nye momenter som har fremkommet i samtaler med søkeren.

Når det gjelder saker som faller inn under familiegjenforening, tar dette i økende grad mye av vår kapasitet. Dette fordi det ikke lenger blir innvilget fri rettshjelp på området, og dermed er de fleste innvandrere og flyktninger avskåret fra å oppsøke advokat for bistand. Samtidig er det tydelig at vårt tilbud på dette området er blitt kjent på landsbasis, og vi mottar i stadig økende grad henvendelser fra hele landet.

Henholdsvis 31% i Oslo, 30% i Kristiansand, 35% i Ålesund, hele 39% i Trondheim og 19% i Tromsø dreide seg om bistand i forhold til fremmedmyndighetene.

Ad. oppholdstillatelse etter samlivsbrudd: (§37.6 ledd, i forskriftene til utlendingsloven)

I 1998 utarbeidet Justisdepartementet nye retningslinjer for praktiseringen av §37.6 ledd, og i 1999 kom den endelige utformingen av disse retningslinjene. Selvhjelp mobiliserte da nok en gang det kvinnepolitiske Storting og kvinneorganisasjonene for en kritisk gjennomgang av disse retningslinjene, og fortsetter det kritiske arbeidet vedrørende myndighetenes tolkning og praktisering av paragrafen.

Ekspertisen på området har vi etter hvert også overført til våre avdelingskontorer, noe som etter hvert også kommer fram i statistikkene fra hvert enkelt kontor.

Ad. Arrangerte ekteskap under større eller mindre grad av tvang og kjønnslemlestelse:

Utover året 2000 opplevde vi på ny en betydelig økning av antall henvendelser fra ungdom, spesielt ved vårt Oslo-kontor, men etter hvert også ved alle våre avdelingskontorer. Arbeidet på dette området i 2000 har også fått videre prosjektstøtte, og har foregått på flere fronter: bistand til hver enkelt ungdom som har henvendt seg til våre kontorer, informasjon og veiledning til berørte offentlige instanser, innledning på seminarer på landsbasis, og arrangering av egne seminarer, distribusjon av informasjonsmateriell, m.m.

Ved vårt Kristiansand-kontor kom 8% av alle henvendelser fra ungdom, ved vårt kontor i Ålesund var hele 19% ungdom, i Trondheim kom 3% av henvendelser fra denne gruppen, og i Tromsø 3%. Ved vårt Oslo-kontor var hele 21% av de som henvendte seg ungdom, og derav kom storparten med behov for bistand for råd og konkret hjelp på området arrangerte ekteskap under større eller mindre grad av tvang. Det dreide seg her ofte om

krisesituasjoner hvor de unge både hadde vært utsatt for vold og press og fryktet for sitt liv og sikkerhet ved å motsette seg familiens ekteskapsplaner.

Det konkrete arbeidet her har bestått i et samarbeid med barnevern, sosialkontor, skole, politi/lensmenn, krisesentre, m.m for å hjelpe de unge til å bryte ut av tvangssituasjonene.

Etter diverse mediaoppslag i 2000, og etter utarbeidelsen av vår Kriseguide mot tvangsekteskap, har antall henvendelser fra ungdom i krise økt drastisk. Arbeidet vårt på dette området pågår for fullt, og vil avspeile også seg i neste års rapport. I vårt arbeid med problematikken arrangerte ekteskap under større eller mindre grad av tvang inngår også arbeidet mot kjønnslemlestelse av jenter i Norge. Dette i enkeltsaker hvor den unge som henvender seg til oss kommer fra samfunn hvor denne skikken praktiseres. Vi vil prioritere dette arbeidet ytterligere i 2001 og vil blant annet utgi et informasjonshefte om temaet.

Ad. Innvandrerpolitisk arbeid:

Som eksempel på dette arbeidet de siste årene kan nevnes mobiliseringen for å styrke utenlandske, mishandlede kvinners rettigheter. Med på dette var en rekke kvinneorganisasjoner på landsbasis, og til slutt et samlet kvinnepolitisk Storting (1990-93). Nok et eksempel var fokuseringen på asylsøkende kvinner situasjon, hvor også en rekke forskjellige organisasjoner deltok (1993-94). Våren 1996 la vi fram en grundig oversikt over fremmedmyndighetens praktisering og tolkning av § 37,5 (nå 6.ledd) i forskriftene, og samarbeidet med kvinne og advokat for å vinne sak i Oslo byrett. (Sonja-saken)

I 1996 sto Selvhjelp sentralt som samlingspunkt for en lang rekke organisasjoner innenfor det kulturelle, menneskerettslige og kvinnepolitiske miljø i deres markering av støtte til en kvinnelig asylsøker og forfatter. Likeså sto vi sentralt i et initiativ ovenfor Stortinget for å bedre rettssikkerheten til barn som asylsøkere i håndhevelse av utlendingsloven. Dette arbeidet fortsatte utover i 1997, i tillegg til at vi rettet fokus på norske barn som mistet sine fedre ved utvisning. Arbeidet i 1997 bestod også i å rette fokus på fremmedmyndighetens verifiseringsarbeid i fremmedsaker. I tillegg begynte vi arbeidet med å opparbeide kunnskap om tvangsgiftemål.

I 1998 besto vårt innvandrerpolitiske arbeid i hovedsak av nok en gang å rette søkelys på utenlandske mishandlede kvinners mangel på rettssikkerhet. Vi satte også fokus på behovet for arbeid blant ungdom, både med hensyn til tvangsekteskap og generasjonskonflikter mer generelt, i tillegg til innvandrers/flyktningungdommens spesifikke problemer som ikke løses ved mer politi eller strengere straffer.

I vår dreining av fokus på ungdommens behov, prioriterte vi i 1999 ungdom når det gjelder innledninger og foredrag. Vi deltok på en rekke møter med departementer og offentlige instanser i deres arbeid mot tvangsekteskap. Vi besøkte en rekke ungdomsskoler og videregående i de byene hvor vi har avdelingskontorer, der vi snakket direkte med ungdom om deres rettigheter og rettsvern i det norske samfunn, spesielt med hensyn til arrangerte ekteskap under større eller mindre grad av tvang. Andre frivillige organisasjoner har benyttet oss som innledere på møter og seminarer hvor denne problematikken stod i fokus. Da vårt arbeid i prosjektet "Mellom Barken og Veden" dreier seg

om et pionerarbeid, ble vi også i stor utstrekning kontaktet av journalister, studenter og andre faggrupper for bakgrunnsdokumentasjon, bistand i enkeltsaker, intervjuer og kommentarer.

I 2000 har vi arbeidet videre med å sette søkelyset på problemområdet arrangert ekteskap under større eller mindre grad tvang og kjønnslemlesting, gjennom innlegg i pressen, deltagelse i debattprogrammer og nyhetssendinger, m.m. I tillegg har vi bistått massemedia med bakgrunnsinformasjon for artikler og programmer og formidlet kontakt mellom media og den berørte ungdommen.

Etter hvert er også våre avdelingskontorer blitt engasjert i dette arbeidet.

Henvendelser angående diskriminering

Vårt arbeid på Selvhjelp består av informasjon og konkret bistand på en rekke områder og vi kan vel her påpeke at dersom våre nye borgere hadde oppnådd sine selvfølgelige rettigheter og rettsvern i det norske samfunnet, hadde vårt tilbud muligens vært overflødig. Det faktum at nærmere 5 000 mennesker hadde behov for bistand fra oss i 2000, er en klar indikasjon på marginalisering og diskriminering av mennesker av innvandrer/flyktningbakgrunn i dagens Norge.

I hver enkeltsak vi har arbeidet med i 2000, har det derfor vært elementer av diskriminering, men vi har kun registrert de henvendelser hvor den hjelpesøkende har henvendt seg for bistand i konkrete diskrimineringsaker. Ved vårt Oslo-kontor mottok vi 10 personer med dette problemet, ved vårt kontor i Kristiansand 6 personer, i Trondheim 8 personer og i Tromsø 1 person. Det dreier seg her om personer som har blitt utsatt for rasistisk mobbing i skole, på arbeidsplassen på boligmarkedet eller i sitt møte med politiet.

IV En vanlig dag på Selvhjelp

En vanlig dag på selvhjelp (08.11.2000)Oslo - Ålesund - Kristiansand - Trondheim - Tromsø

.

V Ungdom i Krise

Ungdom i krise - Et resymé

"Når du er helt alene - når alt er bare vondt, er det ikke så nøye lenger."

Jente 19 år

Norsk borger

Jenta kom til vårt kontor, sammen med rådgiver på videregående skole, hvor hun gikk på allmennlinjen. Hun trengte råd og hjelp med alt, sa hun, men visste ikke hvor hun skulle begynne å fortelle. Hun virket oppgitt og fortvilt. Rådgiver fortalte om en svært intelligent elev som nærmest ikke hadde vært på skolen i høstsemesteret.

Etter er en svært lang og vanskelig samtale med jenta, fikk vi oversikt over livssituasjonen hennes:

Jenta hadde vokst opp i Norge sammen med foreldre og 2 mindre søstre. Far hadde mishandlet både moren og jenta i oppveksten. Da hun var 15 år, forsøkte hun å begå selvmord. Etter det mislykkete forsøket, rømte hun hjemmefra og ble tatt hånd om av barnevernet, men etter kort tid flyttet jenta tilbake til foreldrene. Ved fylte 16 år, tok foreldrene henne med til deres hjemland, tok fra hennes passet og giftet henne bort. Først da hun var nærmere 18 år, fikk hun lov av foreldrene å komme tilbake til Norge på ferie. Hun stakk da av fra familien og søkte hjelp hos barnevernet. Der fikk hun hjelp til en hybel og matpenger. Barnevernet ble etterhvert irritert på henne, fordi hun ikke overholdt avtaler med saksbehandlerene, og da hun fylte 18 år, overførte de henne til sosialkontoret for videre hjelp til livsopphold. Fra familien fikk hun beskjed om at hun var "død" for dem.

Jenta var overlatt til seg selv, og klarte seg ikke så bra. I hybelkollektivet flyttet stadig nye ungdommer ut og inn, alt var et eneste rot, hun skulket skolen mye og kom etter hvert i dårlig selskap med gjenger og rusmidler. Hun hadde allikevel bestått alle prøvene på skolen før sommerferien, etter å ha lest på spreng et par uker.

Jenta ønsket mest av alt å fortsette skolegangen og få seg en utdanning og yrke. Men hun tvilte på at hun ville klare det, i det miljøet hun befant seg i. Hun ønsket seg langt bort, til et nytt sted, ny skole, nytt liv. Vi informerte henne om muligheter og rettigheter, og drøftet med jenta hvor hun ville flytte. Både rådgiver og vi lovte å støtte henne hele veien, for å gjøre det mulig. Jenta skulle tenke seg om, og vi avtalte nytt møte. I mellomtiden skulle jenta konsentrere seg om jule-tentamene.

Jenta fulgte ikke opp på skolen, og uteble fra flere avtalte møter. I samarbeid med rådgiver på skolen, fikk vi endelig kontakt med jenta igjen, og hadde et "rabaldermøte". Der fortalte vi jenta at vi i første omgang, hadde funnet plass på krisesenter i annen landsdel. Der var det et apparat av voksenpersoner som ville hjelpe henne videre i den nye tilværelsen, følge henne opp når det gjaldt skolen, etter hvert finne et permanent bosted, osv. Rådgiver hadde ordnet med skoleplass på det nye stedet og sosialkontoret ville dekke alle utgifter til reise og livsopphold.. Alt var klart, men på en betingelse: jenta måtte ta prøvene og bestå dem før juleferien!

Siste nytt:

Jenta bestod prøvene med glans, og vi hjalp henne på flyet like før jul. I andre enden ventet representant fra krisesenteret på henne og ny skoleplass sto klar etter juleferien. Medio februar 2001 går seneste "gladmelding" ut på at jenta har det svært bra. Hun trives, går på skolen og har knyttet seg spesielt til en av de voksne kvinnene som var der for å følge henne opp. Hun bor fremdeles på krisesenteret, hvor hun føler seg trygg - har det liksom ikke så travelt med å bli "stor pike" og bo alene.

Selvhjelp kan også nåes på e-post: seif@seif.no